

része, a tudálékosok egész tömege és az emberiségnek évezredek alapján álló hit élete között.

Ezen meghasonlás oka korántsem abban keresendő, mintha a tudományok állásának bárminő foka, vagy fejlettsége mellett az emberek hithűsége és vallásossága meg nem állhatna, vagy viszont, mintha ezen hithűség és vallásosság a tudományok fejlődését gátolón akadályozná.

Hogy csak az egy igaz Istent hívó népekre hivatkozzunk, utalunk a 6000 éves múltú zsidók történelmére, mely száfolthatlanul igazolja, hogy a zsidók nagy és törhetetlen hithűségük és vallásosságuk mellett mégis a tudományok és művészeteket minő magas fokra tudták emelni.

De úfálunk különösen a 2000 éves kereszténységre, melynek egyes-egyedű köszönhető, hogy a földtekén manapság kultúra létezik.

Tehát nemesak ellentétben nem állót és állhatott a hit és vallásos élet a tudományok fejlődésével, hanem egyenesen melegágya és ápolója volt mindenhá az emberi kultúrának, tudományoknak.

A meghasonlás oka inkább abban lelhető meg, hogy az ember az ő fajának mindenkor legvégtetesebb hibájánál, a hűség és elbizakodottságnál fogva, mindent letagad, miudent kétségbe von, mit a természeti erőknek ismeretéből szerzett tudományával megfejteni nem bír.

Az ember mégis a tudományt segélyével a tér és idő végtelenségét és az anyag örökkévalóságát ki tudja mutatni, habár azt felfogni nem is képes.

Elismeri a természetfelettit, a természetfeletti erők létezését, s így el kell ismernie ezek ősforrását is, kit magyarul Istennek nevezünk.

Azt is el kell tehát fogadnia, hogy

rém megírta és elküldte azt az egy szót, hogy „igen”. Beköltözött aztán a nyomor helyébe a megéhités, a nyomor látszata. Tanart is küldött a jólelkű igazgató ur a beteghez. Elek természetesen nem is sejtette, hogy csak a korona jár neki a vizitert; elhítte azt is, hogy olyan jó üzletre akadt a felesége, ahol ilyen busasan fizetik meg a kézimunkát. Csak azt nem értette, hogy miért olyan bus, miért olyan igen halavány a felesége, miért kerul a tekintetét, miért vonja ki a kezét az óvból.

Később szomorúság töltötte el a szívét, — elgondolta, mennyit farad a felesége, hogy neki mindene legyen s határozottan hitte, hogy az asszony latható kimerüléséhez már a türelmetlenség is járul. Szeretett volna mielőbb egészséges lenni, hogy megint dolgozhasson az asszonyért. Bantotta a jó és jól esett volna neki még a nékülözés is, csak a felesége mosolyogna néha....

Még is mondta neki egyszer: „Lásd, édes, ha kevesebbet dolgoznál is megéhitnének, megmeggyógyulok, ... tovább nem monda, mert az asszony könnyei megeredtek, ráborult férjére, sirt, zokogott keservesen.

Elek értetlenül tartotta karjai között, végre ő is zokogott, — azt hitte, hogy a felesége azért

Majd kérte, könyörgött, hogy legyen vig

attól milyen hamar meggyógyul. Férj kezdetül is vig lenni, bár érzett rajta, hogy erőitett a a vigása, de mit meg nem tett mar azért, hogy a férje meggyógyuljon.

S az meg is gyógyult. Csodálatos, milyen gyorsan javult. A tavasz kezdetén már egyedül tudott elmenni az ablakig, majd kezdett kijárni a felesége karján; aki meg mintha fogyott volna. Elek szegény nem győzőtt eléggé hálaának lenni az igazgató urnak, hogy a közbenjárásával visszahozhatta régi hivatalába. És mikor már minden újra fordult volna, akkor mit tett, ugy-e mit tett az az asszony? — tudjatek, hogy több lötte magát...

Haspelni Balassy Luj

az emberi elmével fel nem fogható és emberi tudománnyal meg nem fejthető, s minden meglévőnek ősoka előtt, az Isten előtt semmi sem lehetetlen, s hogy Ő bennünket oly jelenségekkel állíthat és állít is szembe, melyeket az emberi tudomány tételeivel megmagyarázni nem lehet.

Ezen felfoghatlan örök erőbe, mindenható Istenbe vetett hit, ezen hitből önként és természetesen folyó tisztelet és szeretet kultusza a vallás, — és ezen vallásnak gyakorlásával járó mellékkörülmények megingatásának célja nem lehet a tudomány feladata, s nem is az!

Az emberi véges elmével, a természeti erőknek bármily fokú ismeretéből származó tudománnyal a természetfeletti tettek felérni, megközelíteni, annál kevésbé megczáfolni soha nem fog sikerülni.

Tehát nem áll az, amit a közelmúlt napokban egy országos nevű publicistánk megírt, hogy a tudomány sasszárnyakon száguld előre, holott a hit ott veszvegel, ahová évezredek előtt lánczolta a dogmabékója.

Igen! A kialakult egy igaz hit nem is változik, nem változhat!

Áll, de szilárdan, utólérhetlen és elérhetlen magasban, s a legesebebb sasszárnyakon száguldó tudomány sem leend képes oly módon elérni, hogy anyagiakból táplálkozó és anyagiakból merített erejével leromolhassa.

Az emberi tudomány nagy, vagy nagyobb fejlettségéről beszélni relativ dolog, mert a szellemi haladásnak fokmérőjét felállítani még senki képes nem volt. De mindenesetre véges korlátok közt mozog.

Még a mathezis is, ez a csalhatlan tudomány, megáll az ő tantételeiben a végtelenség (∞) jele előtt!

A geológia, ez a soha nem hazudó nyílt könyv, igen sok tekintetben néma előttünk.

Még csak azt sem mondja meg, mennyi idő kellett a földkéreg rétegeinek megszilárdulásához! Ki tudja megmondani mi a gránit?

S ha az emberi testnek egész szerzetét, a szervek rendeltetését, anyagát, alkotó elemeit ismerjük is, ha a halál közvetlen okát ki is tudjuk mutatni, tudjuk-e mégis, hogy mi a halál, vagy tudjuk-e mi okozza tulajdonképp a test életét?

Bármennyire fejlődjék is az emberi tudomány, eredményeiben mindig illuzórius fog maradni, s bármennyire tökéletesedjék is az emberi tudás, a hitet, melynek tárgya az örökör forrása, az Isten, lerombolni képes nem lesz; ellenkezőleg, minél nagyobb és igazibb lesz az emberek tudása, annál inkább fogja az ember meggyőződészetten az Istent az ő műveiben felismerni, benne hinni, e hitet ápolni.

Hit, vallás mindig volt és lesz, mindig meg ember lesz a földön. A történelmet megelőző idők népeinél, Mexikó

Skadínávia turfa-rétegeiből előkerülő bőr és fa-koporsókban eltemetett

embereknek, s a Csendes-óceán sziget-tengerének primíczió őslakóinál épügy, mint a földnek ma legelső népénél, az angolnál.

Az emberi elme már a saját iniciatívájából sem tud belenyugodni abba, mit a mai tudálékosok annyira terjeszteni igyekeznek, hogy nincs Isten, nincs természetfeletti, nincs lélek!

Még gondolatnak is kétségbevető és rettenetes, hogy az emberi test megsemmisülésével az ember léte örökre megszűnik! Hisz ha az ember oly tökéletes-

nek ismeri magát, hogy mindent meg tud fejteni, akkor ezen óriási értelem mellett csak nem lehet halálában sorsosa az ok-talan állatnak!

Miért akkor az élet az ő szenvedéseivel, hová lesz az erkölcs, hová az embernek minden nemes tulajdonsága? Mindennek helyébe állana az anarkia, a teljes elanyagosodás, elállatiasodás.

Miért tehát az emberi tudás fejlettségét arra felhasználni, hogy az embertől elraboltassék, mi legnagyobb boldogsága, az Istenbe vetett hit és egy túlvilági élet reménye!

Miért az emberi lélek röptét megakadályozni, s lerántani az anyag imádásához, ha csak nem azért, amiért Lucifer felvitte Jézust a hegyre, s megmutatta neki a várost és az országát, s mindezt neki ígérte, ha őt imádja, őt az anyagit, a szenvedélyek és érzékiség megtestesülését!

Tejlesen fonák alapon állanak tehát és nagyon rossz szolgálatot teljesítenek azok, akik az emberek hitét, vallásosságát gyarló, s természeti erőkből merített bizonyítékok segítségével akarják megingatni; kik bármely hitfelekezetnek is az Isten imádásánál követett szertartásait, dogmáit, httörténelmi adatait, egyszóval szerves elemeit pelengére állítják, nevésséessé teszik, csak azért, mert a tudományok mai állásánál fogva meg nem magyarázhatók.

Méltán kérhetjük, hová megy az emberiség ezen az uton?

A teljes és még nélküli anyagi és érzéki élet birodalmába, melyben az ember az ő fogalmuk szerint a temető vagy a krematórium küszöbén egyszer s mindenkorra, örökre megszűnt létezni!

De ezen törekvésnek is meg van a maguk jó oldala.

Az erkölcsi és hitélet súlyedése beállván, a hallhatatlan lélek újra és újra megújandó erejében kell, hogy megundorodjék a teremtés remekéhez az emberhez méltatlan czélnélküli élettől, s Phönix-ként új életre kelve annál nagyobb ragaszkodással és annál törhetlenebb szilárdsággal hitéhez, fog az örök igazság útján haladni!

H I R E K.

— Hódolat a királynak. Vasvármegye törvényhatósága Békássy István indítványára hétfői gyűlésén elhatározta, hogy a királyhoz hódoló feliratot intéz azon alkalomból, hogy a király Rákóczy hamvainak hazaszállítását a kormánynak utasításul adta. A lelkes hangú feliratot a vármegye közönsége nevében Bexerédy István alispán írta alá.

— Vasvármegye új főispánja. A hivatalos lap csütörtöki számában hozta dr. Ernusz Józsefnek vasvármegye főispánjává történt kinevezését, valamint Reiszg Edének saját kérelmére történt felmentését. A távozó főispánnak, Reiszg Edének érdemei elismerésül Ő Felsége a Ferencz József-rend közönsége által a következőképpen laggal.

A vármegye gyűlése. Vasvármegye törvényhatósága hétfőn tartotta meg rendes tavaszi közgyűlését a törvényhatóság tagjainak lanyha érdeklődése mellett. A tárgysorozatot gyors egymásutánban tárgyalták le. Az arvaszéknél megüresedett helyeket is betöltötték e gyűlésen. Arvaszéki elnökül egyhangulag megválasztották Török Károly eddigi helyettes elnök. Arvaszéki elnöknek Nagy János arvaszéki jegyző, arvaszéki jegyzőnek Klempa Lajos dr. tb. aljegyző választott meg. A közgyűlés az összes tárgysorozattal még a délelőtti folyamán véget ért.

